

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Dolmabahçe Çalışma Ofisi'nde düzenlediği toplantıda, "Fatih Sondaj Gemimiz 20 Temmuz 2020'de başladığı Tuna 1 Kuyusu sondajında 320 milyar metreküp doğal gaz rezervi keşfetmiş durumda" açıklamasını yaptı. (21 Ağustos 2020)

ENERJİDEN ÇOK DAHA FAZLASI

KARADENİZ'DEKİ KEŞİF, TÜRKİYE'NİN EGEMENLİK HAKLARIYLA ENERJİ ÇIKARLARINI BİRLEŞTİREN BİR SİNERJİ OLUŞTURDU. BU SİNERJİYE YÖNELİK SALDIRILARIN MİLLİ BİR DİRENİŞLE KARŞILAŞACAĞI KESİNDİR. TÜRK HALKI, HİDROKARBON KAYNAKLARINA ULAŞMANIN TADINI ALDI; KİMSENİN BUNU ENGELLEMESİNE MÜSADE ETMEYECEK. ÇÜNKÜ BU MÜJDE TÜRKİYE İÇİN DOĞALGAZDAN ÇOK DAHA FAZLASI.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 21 Ağustos'ta Karadeniz'de 320 milyar metreküplük doğalgaz rezervinin keşfedildiğini müjdeledi. Müjdenin "Türkiye tarihinin en büyük doğalgaz keşfi" ve "çok daha zengin enerjinin yalnızca bir parçası" olması ülkemiz için yeni bir başlangıçtır. Enerjide dışa bağımlılığı sona erdirmek için başlatılan yerli-millî devrimin dev bir adımıdır. 7-8 yıllık doğalgaz ihtiyacımızı görecektir bu rezerv toplam ekonomik değeri günümüz fiyatları ile yaklaşık 90 milyar dolar tutarındadır. Erdoğan'ın liderliğiyle 2015'te millî enerji hamlesini başlatan Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, 21 Ağustos'taki açılışta ülkemizin cari açık konusunu ortadan kaldıracak bir döneme geçtiğini vurguladı. Bu yeni dönemi ise "artık ne doğu ne batı, yeni eksen Türkiye söyleminde yeni bir süreç" olarak niteledi.

Enerjide dışa bağımlılığın bitmesi durumunda Türkiye, uluslararası konumunu daha da yükseltecektir. Cumhurbaşkanı Erdoğan "ülkelerin koydukları vizyonların hayata geçebilmesi enerji ile mümkündür" diyerek enerji-

nin çarpan etkisine işaret etti. Hidrokarbon kaynaklarıyla ilgili hamleler Türkiye'nin son yıllardaki aktivizminin önemli bir parçasını oluşturuyor. Zira enerji etrafındaki mücadele ekonomiden güvenlik ve jeopolitik çıkarlara kadar geniş bir alanı etkiliyor. O halde Erdoğan'ın "büyük ve güçlü Türkiye" vizyonuna ülkemizin 21 Ağustos'tan itibaren daha da yakınlaştığını söyleyebiliriz. Dünya siyasetinin "satranç ustası" olarak Erdoğan, enerjide dışa bağımlı bir ülkenin uluslararası gerilimleri yönetmede ve ekonomik türbülanslara dayanmada elinin zayıf olduğunu çok iyi bilmekte. Türkiye'nin kapasitesini büyütecek keşfi "Rabbim, bize görülmemiş büyüklükte bir kapı açtı" şeklinde nitelenmesi tam da bununla ilgili. Çünkü enerjide dışa bağımlılığını azaltan bir Türkiye'nin hamle yapma kapasitesi de aynı oranda artacaktır.

Türkiye İddialarını Somutlaştırıyor

Karadeniz'de doğalgaz keşfedilmesinin Doğu Akdeniz rekabetine etkisinin olması ise kaçınılmaz. Zaten Batı medyası da bu doğalgaz keşfiyle ilgili negatif haberlerini genellikle Doğu Akdeniz'deki

Burhanettin Duran

bduran@setav.org

sürece atıf yaparak görmeyi tercih etti. Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarının paylaşımında kararlılık sergileyen Türkiye, şimdi son keşifle birlikte iddialarını somutlaştırmaya bir adım daha yaklaştı. Sondaj gemileri ve donanması ile bu denizlerde varlık gösteren Ankara, yeni rezervler keşfederek Türk halkına iddialarını ispatlama başarısını tekrarlamak istiyor. Türkiye kendi gücünü keşfederek kabuklarından çıktıkça toplum olarak "Deniz varlığına sahip çıkma" duygusu da artık Türk milletinin ortak bir çıkarı olarak çok daha fazla yankı buluyor kamuoyunda. Yeni keşif, Türkiye'nin egemenlik haklarıyla enerji çıkarlarını birleştiren bir sinerji oluşturdu. Bu sinerjiye yönelik saldırıların milli bir direnişle karşılaşacağı ise kesindir. Avrupa Birliği (AB) liderlerinin, özellikle Macron'un Yunanistan'ın maksimalist taleplerini Türkiye'ye dayatamayacağını anlaması gerekiyor. Türk halkı, hidrokarbon kaynaklara ulaşmanın tadını aldı; kimsenin bunu engellemesine müsaade etmeyecek. Çünkü bu müjde Türkiye için doğalgazdan fazlası...

Elbette Erdoğan'ın doğalgaz müjdesini milletçe ortak bir başarı olarak kutladık. Ancak CHP Genel Sekreteri Selin Sayek Böke ve benzeri bazı muhalif kesimlerin bu doğalgaz kaynağının "Türkiye'ye kalkınma getirmeyeceği" yönündeki yorumları talihsizdir. Hidrokarbon kaynakları bulmanın ekonomiyi sıçratacağı apaçık bir gerçeklik. Türkiye, petrolden elde ettiği dolarları Batı bankalarına yatıran ya da lüks harcamalara yönelten Körfez ülkeleri durumunda değil. Aksine her yıl yaklaşık 40 milyar dolarlık enerji ithalat yükünü taşıyarak etrafındaki bölgenin en canlı ve güçlü ekonomisi olmayı başardı. Cumhuriyetin kalkınma hamlesinin bu aşamasında doğalgaz veya petrol yatakları bulmak hızımızı artırır, bizi atalete sevk etmez. Böke'nin millete ve seçtiklerine "rantiyeci" muamelesi yapan tavrı ortak sevincimizi bulandıramayacak. Böyle olmadığını da toplumun bu habere verdiği genel

 Doğu Akdeniz'de faaliyete başlayan Oruç Reis sismik araştırma gemisine Türk Deniz Kuvvetlerince refakat ve koruma sağlanıyor. (10 Ağustos 2020)

Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarının paylaşımında kararlılık sergileyen Türkiye, şimdi son keşifle birlikte iddialarını somutlaştırmaya bir adım daha yaklaştı. Ankara, yeni rezervler keşfederek iddialarını ispatlama başarısını tekrarlamak istiyor. Türkiye kendi gücünü keşfederek kabuklarından çıktıkça toplum olarak "Deniz varlığına sahip çıkma" duygusu da artık Türk milletinin ortak bir çıkarı olarak çok daha fazla yankı buluyor kamuoyunda.

reflekste gördük zaten. Türkiye'nin dört bir tarafından vatandaşlar doğalgaz keşfi haberini mutlulukla karşıladılar.

Doğalgaz Keşfinin Yansımaları

Gerek içerdeki etkisi gerekse dışardaki yansımalarına bakıldığında Karadeniz'de bulduğumuz doğalgazı uzun bir süre konuşacağız. Yıllardır gelmesi beklenen ama bir türlü gelemeyen bir müjdeydi ülkemiz için. Dolayısıyla Cumhuriyet tarihi boyunca beklediğimiz hidrokarbon yatağı keşfini nihayet yapmış olduk. 320 milyar metreküplük rezerv ölçüğündeki bu keşfin ilk olmasının yanı sıra Enerji Bakanı Fatih Dönmez'in açıklamalarına göre 6 bin kilometrekarelik alanda yeni gaz sahalarının bulunması da bekleniyor. Elbette Bakan Dönmez ihtiyatı elden bırakmıyor fakat alanın uzmanlarının değerlendirmelerine göre önümüzdeki aylarda Sakarya Gaz Sahası'na ek olarak yeni keşiflerin haberlerini duyarsak şaşırılmayalım.

Öte taraftan ilginç şekilde Başkan Erdoğan'ın 320 milyar metreküplük doğalgaz keşfi açıklamasını sevinçle karşılayanlar olduğu gibi daha büyük rezerv beklediği için "iktidar olguyu abartıp algı yapıyor" şeklinde değerlendirenler de oldu. Halbuki enerjide yüzde 99 oranında dışarıya bağımlı ülkemiz için toplamda 6-7 yıllık bir ihtiyaca denk düşen bu oran bir devrim niteliğinde. Tarihimizde ilk defa böylesine devasa bir keşfi yapmış durumdayız. Dolayısıyla bu oranın Rusya, İran ve Katar'la kıyaslanması bir çelişki. Maalesef olumlu gelişmeleri bile güncel polemige ya da ideolojik tartışmaya konu etmek Türk siyasetinin vazgeçilmez bir klasiği. "İktidara yarar" kaygısı milletçe bu keşiften duyduğumuz sevinci gölgelememeli.

Eksen Vurgusu

Keşfedilen doğalgaz rezervinin Türkiye'nin enerji politikasına doğrudan ve uluslararası konumuna dolaylı etkilerinin olacağı açık. Coğrafi konumu sebebiyle enerji nakil hatlarının merkezinde olan bir ülke olmaktan enerji üreten ve ileride ihraç etmeyi hedefleyen bir noktaya geçiyor ülkemiz. Cari açığını kapatabilecek bir enerjiye ulaşması bile Türk ekonomisini sıçratacak bir etkide bulunur. Başkan Erdoğan'ın "yeni

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "Türkiye tarihinin en büyük doğalgaz keşfini Karadeniz'de gerçekleştirdi" müjdesini verdikten sonra Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Fatih sondaj gemisinden konuya ilişkin açıklamalarda bulundu. (21 Ağustos 2020)

dönem" ve Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'ın "eksen" vurgusu yapmasını abartılı bulanlar temel bir noktayı kaçırmıyorlar. Bu başarı Cumhuriyet tarihinin belirli bir döneminde, hatta AK Parti iktidarının spesifik bir döneminde ve Albayrak'ın iddialı enerji politikasının meyvesi olarak ortaya çıktı. Bağımsız siyasi iradenin birçok krizle, iç ve dış vesayetle hesaplaşmasından sonra geldi bu başarı. Ve bu sadece bir başlangıç. Halk tabiriyle Ankara, şeytanın bacağına kırdı, gerisi gelecek inşallah.

Eşik Atladır

Son yıllarda savunma sanayisinde dev adımlar atan Türkiye, Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de enerji alanında da beklediği keşifleri yapabilirse gerçekten bir üst lige çıkabilir. Savunma alanında eşik atlamanın sınırına gelindi. Enerjinin de buna eşlik etmesi durumunda Türkiye'nin etkin aktör olma arayışı daha da güçlenecektir. Rusya ve İran ile yapılan enerji pazarlıkları yeni bir düzleme geçeceği gibi AB'nin Türkiye ile yeni bir alanda daha çalışma ihtiyacını hissetmesi kaçınılmaz olacaktır. Karadeniz'de doğalgaz bulan Türkiye, Doğu Akdeniz'deki iddiasını daha kararlı savunacaktır. Savunma ve enerji alanındaki atılımlar Ankara'nın siyasi iddialarını somut güç parametrelerine dönüştürür. Doğu Akdeniz, güç rekabetinin merkezi ve ABD'nin kısmi çekilmesiyle ciddi güç boşluğunun olduğu bir bölgedeyiz. Bu bölgenin sınırları Körfez'den Libya'ya, Kuzey Afrika'ya ve Avrupa'ya uzanıyor. Doğu Akdeniz güç rekabeti yaşanan bölgenin tam da merkezinde. Çok sayıda aktör de bu boşluğu doldurmak için hamle yapıyor. Fransa, Rusya, Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Mısır, İsrail ve Yunanistan çeşitli manevralarla güçlenme çabasında ve gerilimi artırmak için her yolu deniyorlar. Bu ülkeler arasında en zor durumdaki şüphesiz Yunanistan. Atina, deniz yetki alanlarındaki maksimalist hedefine ulaşacak kapasiteden çok uzakta. Bugün Fransa'nın hatta AB'nin verdiği destek Yunanistan'ı yarına ve sonrasına taşıyamaz. Yunanistan koçbaşı olamayacağını fark etmeli.

Macron'un maceracı siyaseti Atina'yı Ankara karşısında bir tür vekil güç olarak konumlandırıyor. Macron Libya'daki kaybedişini Doğu Akdeniz'de Yunanistan üzerinden gerilimi artırarak dengeleme çabasında. Dahası, Türkiye ve Yunanistan arasındaki Doğu Akdeniz gerilimi Ege, Kıbrıs ve diğer alanlara sıçrayabilecek durumda. Böylesi kötü bir senaryo Paris'in ya da başka bir Avrupa başkentinin iki firkateyn ya da savaş uçağı göndermesiyle engellenemez. Paris ve Atina bunun sonuçla-

rını iyi hesaplamalı. Çatışmadan en çok zararı görecektir iki komşu olarak Ankara ve Atina kendi sorunlarını çözerek barışçıl ve hakkaniyetli bir çözüme ulaşmalı. Bunun için Atina maksimalist taleplerinden vazgeçerek Ankara ile uyumlu çalışmalı. Yani Doğu Akdeniz'i "barış ve paylaşım denizine" çevirmenin yolu, Atina'nın kendisini "koçbaşı" olarak kullanmak isteyen güçlerin niyetini okumasından geçiyor. Fakat Yunanistan'ın tersi bir yönde hareket halinde olduğuna yönelik işaretlerin arttığını da eklemek gerek. BAE ile yakınlaşarak uçaklarını Akdeniz'e çağırarak ve Türkiye'nin hava sahasını ihlal edecek şekilde adım atma çabası bunun göstergesi. Türkiye ise gerek havada gerekse denizde Yunanistan'ın bu türden adımlarına karşı anlayacağı dilden cevaplar verdi. Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun "muhtemel bir durumda elimizden bir kaza çıkmaz, gereğini yaparız" açıklamasını ise Atina iyi okumalı.

Bir Büyük Strateji

Öte yandan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 2023 seçimlerine kadar olan 3 yılın Türkiye için içeride ve dışarıda çok kritik önemde olduğunun farkında. Yeni fırsatların ve hamlelerin dönemi olduğunu görüyor. Koronavirüsün dünya siyasetine olumsuz etkisini, ABD'nin Çin ile sertleşen rekabetini, ABD'nin Ortadoğu'dan çekilmesiyle oluşan boşluğu, AB'de ortak dış politika oluşturma krizini ve Doğu Akdeniz'deki güç rekabetini yakından takip ediyor. Türkiye için "bir büyük stratejiyi" hayata geçiren liderlik reflexlerine sahip olan Erdoğan, konjonktürel dalgalanmalarla karar vermiyor. Kararlarını "güçlü Türkiye" perspektifi doğrultusunda veriyor. Karadeniz'deki doğalgaz keşfi ve Doğu Akdeniz'deki hamlelerle elde edilen kazanımlar Türkiye'nin güçlenerek otonomlaşması yolunda önemli adımlar.

Türkiye için "bir büyük stratejiyi" hayata geçiren liderlik reflexlerine sahip olan Erdoğan, konjonktürel dalgalanmalarla karar vermiyor. Kararlarını "güçlü Türkiye" perspektifi doğrultusunda veriyor. Karadeniz'deki doğalgaz keşfi ve Doğu Akdeniz'deki hamlelerle elde edilen kazanımlar Türkiye'nin güçlenerek otonomlaşması yolunda önemli adımlar.